Nr. 29. An. XXIX. 1866.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe ½ 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Brasiovu 28/16 Apr.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare

MONARCHI'A AUSTRIACA.

Transilvani'a.

Trasuri de caracteru natiunalu ungurescu.

Scriitorii europeni mai vechi si mai noi, precum istorici, statistici, calatori séu asié numiti touristi, corespundinti de si diarieloru politice si nepolitice s'au incercatu adesea a descrie caracterele mai multoru natiuni si popóra nu numai europene, ci si din alte parti ale lumii. Multi au cercatu a delinia cum amu dice si caracterele popóraloru locuitóre in Ungari'a si in Transilvani'a; cei mai multi inse din acei scriitori detera lumii pe bani scumpi in locu de liniamente genuine, adeverate, mai totu nesce caricaturi, éra mai anumitu despre popórulu romanescu au scrisu séu cu o ura preconceputa, sbeuta cum amu dice dela inemicii loru, séu cu o usioratate de nisce comedianti; cei mai multi inse au luatu informatiunile loru aici pe locu din graiulu séu condeiulu unora dintre compatriotii nostrii, carii pe de alta parte isi inaltiara pe poporulu loru pana la alu treilea ceru. Ecsemplu invederatu se ne fia in acésta privintia intre altele multe cartea titulata:

Siebenbürgen und die österreichische Regierung in den letzten vier Jahren. Leipzig F. A. Brockhaus 1865.

dictata de catra cativa boieri in condeiulu redactorului dela „Debatte“; — éra din accesi mai anumitu Capetele VI si VII, in care se scrie mai multu si mai cu patima despre romani.

Intr'accea scopulu nostru pentru acum nu este de a ne ocupa cu critic'a susu citatei carti, pe care o pastramu pentru altadata, ci elu este cu totulu altulu.

Mai nainte de caderea sistemei numite alui Schmerling venise in Transilvani'a pe la 1863 touristulu englesu Carolu Boner, carele petrecú asi cateva luni in mai multe parti ale tierii si se amestecá in diferite clase ale societatii transilvane, se intielege inse de sine, ca elu conversá mai multu cu boieri mari unguri si cu patricii de ai assiloru, dintre carii unii nu numai ca pricepea si limb'a lui, ci totuodata 'lu si ospetá dupa vechea datina, precum se si cuvine a ospeta pe straiinu in tiér'a si la cas'a ta (precum mai tienu datin'a si boierii moldavo-romanesci). Cá se fia priimitu pe dn. C. Boner si vreunu romanu la cas'a si més'a propria, nu ne aducemu aminte.

Reintorcundusse Boner in patri'a sa publicá in limb'a propria o carte titulata: Transilvani'a, produptele si popórale sale. Londonu 1865. Diariele germane din Transilvani'a, éra mai alesu „Kronst. Ztg.“ isi luara ostenél'a de a reproduce in foiletónele loru mai multe parti din cartea lui Boner. Nu scim inse cum e tréb'a, cumca unele redactiuni unguresci sunt fórte disgustate de cartea lui Boner, éra acésta nu pentru ca dóra cela scrise cu destulu despretiu despre romani, ci paremi-se pentru aceea, ca Boner nici decum nu afl'a de scrisu si laudatu tóte acelea cate'i dictá unii si altii in condeiu la Clusiu si pe aitea, ci elu pre catu i stete prin potintia ferindusse de a cadé in curse amagitóre si a se blama precum se blamara multi alti touristi mai nainte de elu, isi luá timpu si cercetá lucrurile mai desaprópe, pana ce afl'a si elu ca: Nu este auru totu ce straluce.

Cartea lui Boner cuprinde unele invatiaturi folositóre totororu locuitoriloru acestei tieri, éra altele sunt speciale destinate pentru unulu seu altulu dintre popórale conlocuitóre. Dina mai multe pericope este ni s'a intemplatu cá re citimu si noi din desu numitulu scriitoru ne interesara unele cu privire nu numai la situatiunea de facia, ci si la viitoru. Asié de ecs. in partea unde Boner vorbesce despre iscusitele intrige ale Clusianiloru si ale Sibieniloru, séu déca mai vrei, ale ungurilor si ale sasiloru in caus'a caliloru ferate, ne impartasiesce urmatórea trasura de caracteru: „Ungurii era atatu de fermecati pentru linî'a clusiana, in catu ei isi reculeséra tóte poterile spre a o aduce la indeplinire. Unu pasu decisivu ar fi fostu, cá hotarirea ce era pe aci se ésa in favórea liniei sibiene (1863), se fia traganata, ceea ce se si puse in lucrare. Adeveratu ca energi'a si activitatea maghiariloru in cestiuni natiunale si politice abié isi mai are parechea ea. Maghiarulu are si acesa ce se numesce „tari'a vointiei“ intr'unu gradu eminentu. In casulu de facia o asemenea inriurintia se simte. Deci tóta tréb'a (calii ferate) fu delaturata.“

Ci acum cá compatrioti si concetatieni, carii nu cunóscemu pe compatriotii nostrii numai de cateva luni, ci ii cunóscemu din pruncia pana la batranetia, din comunicatiunea de tóte dilele, avemu a reflecta si noi cate ceva la observatiunile facute de dn. Boner. Este adeveratu, ca ungurii desvólta o mare taria de vointia; acésta inse este numai relativa, in catu adica alte popóra conlocuitóre — afara de sasi — nu desvólta nici unu felu de taria a vointiei, ba cei mai multi nici pana astadi nu pricepu intru nimicu ce insémna: Voiesce si vei poté. Multi érasi sunt cu totulu fatalisti intocma cá mohamedanii, déca nu si mai reu; éra altii n'au avutu niciodata vointia propria nici chiaru in cerculu familiei loru, si érasi unii sunt strabatuti intru tóta fiinti'a loru de unu simtiu atatu de servilu mostenitu dela parinti, in catu nici pana astadi nu indraznescu a porta capulu dreptu. Nu vorbimu aici despre saténulu celu impilatu si despoietu, pentruca de acesta nu ne-ama prea mira déca l'amu vedea si astadi scotiendu caciul'a pe distantia de o puscatura candu se apropie de cas'a cutarui domnu mare, ci noi intielegemu aici cu totulu alti ómeni servili trecuti prin scóla si prin lume. Din contra déca dn. Boner siar fi luatu ostenel'a de a trage din punctu-de-plecare alu vointiei tari o paralela mai acurata de ecs. intre boierimea fruntasia ungurésca (cu care densulu avù a face mai multu) si intre aristocrati'a englesa, francésca, intre patricienii staturiloru americane dela nordu si chiaru intre o parte mare a boierimii prusiane si rusesci, ar fi trebuitu se se convinga usioru, ca tari'a vointiei unguresci la nici unu casu nu se póte mesura cu acea vointia de feru si de bronzu, carea este fundamentulu si totu odata pilastrulu celu mai tare alu aceloru staturi si natiuni, cum si o fantana nedesecata a gloriei loru. Br. Nic. Veselényi in cartea sa titulata Balitéletek intre alte mustrari pentru neajunse si scaderi ale boieriloru unguresci le plesnesce in facia si poltronari'a (gyávaság, Feigheit), dicundule, ca ei intru atata s'au desvatiatu de portarea armeloru, in catu unii numai vediendu pusca si sabi'a le vine se se ascunda in cate o gaura (borta) de siórici. De atunci, (adica dela an. 1830 si pana la 1848 si chiaru pana astadi) o parte mare a unerimii nobile rusinata prin asprele mustrari ale lui N. Veselényi si ale celoru de o parere cu elu s'a deprinsu mereu in arme; éra apoi sciutu este, ca tari'a vointiei prin nimicu nu se destépta si agerésce mai multu decatu prin ecsercitiu seriosu in arme. Prin acestu midilocu generatiunile mai dincóce au castigatu ce e dreptu tari'a vointiei in gradu mai mare decatu acelea popóra si acelea clase, caroru portarea armeloru ne cum se le fia fostu impusa, dara le-a fostu tocma si oprita prin legi. Aici imi aducu aminte de unele sentintie ale generalului rusescu Hasford, care'mi dise intr'o di: Rusii inca nu sunt belicosi (viteji) dela natura; ci déca nu sunt, li facemu cá se fia, pentruca portarea de arme nu este poesia, ci ea este prosa.

Cu tóte acestea inse tari'a vointiei ungaresci se destasiura si manifesta inca si pana in diu'a de astadi mai multu numai pe terenulu negativu, pe „nem akarom,“ intocma cá nainte de bataliile dela Varna, Nicopolis, Mohaciu etc. si intocma dupa program'a lui Nic. Veselényi impartasita mai deunadi atatu de frumosu si de adeveratu in „Korunk“ prin condeiulu dlui Lad. Kóvári redactorulu acelei foi politice, adica, a nu voi nimicu ce voiesce regimulu, fia bunu fia reu, a denega ajutoriulu la orice intreprindere folositóre indata ce nu este propusa de unguri, a trage in prepusu negru orice lucrari si fapte ale altora.

Mai in scurtu: vointi'a ungariloru este tare din causa mai alesu, ca acelora cu carii au a face densii mai deaprópe, le lipsesce orice vointia si orice disciplina politica.

De altmintrea dn. Boner inca recunósce acea portare cerbicósa de „nem akarom“ a ungariloru — de si cu alti termini — in Capu II titulatu „taria si slabitiune.“ In acelasiu auctorulu ne spune, cum ungurii au datin'a de a intrebuintia cum amu dice tactic'a femei loru, adica a cauta casuri singuratece si cate alte impregiurari de colo pana colo, pentrucá se adeverésca cu acelea, ca legile sunt rele, ca administratiunea este rea, ca loru li se face nedreptate strigatóre la ceriu etc. *). Asemenea portare in viéti'a familiara produce cérta, ura, resbunare, veninu, mórte. Tocma si cele mai de frunte acusatiuni ale ungariloru ridicate asupra regimului austriacu, dice Boner, au fostu totu numai apucaturi femeiesci. Ei sciu de ecs., ca cu ocasiunea alegeriloru in tóta Europ'a se intempla coruptiuni, ba imi marturisira ei insii, ca ungurii nu'si facu nici-o mustrare de cugetu, nici unu scrupulu, candu mituescu si pe slegatori, si pe judecatori, si pe oricare functionariu; éra unulu imi spuse pre largu, cum ei, ungurii, in an. 1863 silinduse din tóte poterile a castiga in dieta maioritatea pe partea loru, nu'si pregetara a ospeta pe romani in tóte dilele cu vinarsu, invatiandu'i mereu cum se respice numele candidatiloru; cu tóte acestea candu la diu'a alegerii acei hebeuci de romani uitasera (??) numele candidatului. Asié, ungurii nu vedu nici unu felu de scandalu si nici o nedreptate in mitiirile pe care le facu ei, éra déca regimulu inca si ar cerca noroculu cu mit'a, in acestu casu ungurii 'iar imputao de cea mai mare orima.

Ungurii au multe insusiri eminente, inse temperamentulu loru celu greoiu, cerbici'a si natur'a loru dedata totu numai a porunci la altii, instraina pre multi de catra densii. Ungurii sunt ómeni de aceia, despre carii se dice, „ca ei insii sunt cei mai mari inemici si sei.“

Scaderile ungariloru nu se potu cunósce numai cá in fuga. Déca eu, dice Boner, asiu fi petrecutu mai pucinu intre densii, póte fi ca aceleasi scaderi mi-aru fi scapatu si mie din vedere, pentruca ve marturisescu, cumca eu inca vedeam lucrurile asié, precum mi le spusesera ungurii. Intru adeveru, ca ungurii sciu re atraga pe straiinu si se'lu castige in partea loru apelandu la simtiementulu omenescu cu ajutoriulu unei retorice statu de naturale, incatu nu mai esti in stare de a te apara; éra candu anume unu englesu aude din gurile loru, cate

*) Gazet'a aristocratica „Kolozsv. Közlöny“ e o mare maiéstra in acésta privintia. Ea tocma si acum inaltia pana la ceru legile si administratiunea veche ungarésca si trantesce in balta totu ce este austriacu (K. Közl. Nr. 43 articulu conducatoru).

rele au suferitu ei pentru patria, libertate si regimu constitutiunalu, atunci inim'a celuia bate mai tare, elu este orbitu, miscatu, rapitu si prinsu in cursa*) Déca din contra cineva 'i asculta in linisce, déca 'si e timpu si ostenéla de a cumpani si a compara starea lucruriloru, atunci alla ca trébu'a nici decum nu prea sta asié precum o arata ungurii. Atunci si englesulu descopere, ca vin'a releloru si a nevoiloru nici decum nu o pórta numai regimulu, ci si ungurii. De aceea straiinii carii maguiescu desiertatiunea ungauloru si ii intaresc in ratacirile loru, le facu unu mare reu cu acésta.

Portarea ungauriloru in viéti'a politica este fórte multu diferitóre de cea din viéti'a sociala. In viéti'a sociala ei se sciu face placuti, in politica le lipsesce orice cumpetu (moderatiune), pentruca ei cá contrari politici se facu despoti, ér' respeptarea de sinesi (Selbstachtung) si mandri'a natiunala se prefasce in desiertatiune (vanitate, Eitelkeit); in acésta posetiune ei au degeneratu cu totulu intocma cá si unele plante, care stramutate dela locuri loru isi schimba caracteruln.

Intru altele accia carii potu citi cartea lui Boner intrega, citéscao, ca nu le va pare reu; éra altii carii cunoscu limb'a germana se potu folosi de foiletónele susu citatei foi „Kronst. Ztg." din s. c. — B.

Brasiovu 26 Aprile. Provocati publicamu urmatórele: „Domnule Redactoru! Ve rogu se binevoiti a publica in stimabilulu diurnalu ce dirigeti urmatoriulu articulu cá respunsu la pamfletulu anonimu, ce esi in „Telegrafulu Romanu" Nr. 28, intocmai dupa cum l'amu trimisu si D. Redactoru alu „Telegr.". — Primiti, Domnule, inoredintiarea deosebitei stime si consideratiuni ce ve conservesu. Diamandi I. Manole, negutiatoriu.

„Domnule Redactoru!

„In stimabilulu Dv. diurnalu (Telegr. R.) Nr. 28 — amu vediutu cu durere unu articulu pulbiestu de unu necunoscutu, care tractésa in privinti'a constitutiiri parochiale din orasiulu nostru si adeca din suburbiu Scheiu. Acestu articulu fiindu plinu de neadeveruri, apoi vine intr'unu modu indecotu pana a arunca columnii pe intregu corpulu comercialu.

Nu e scopulu meu D. Red. a intra in polemica cu acelu necunoscutu, care are pretensiunea asi da aeru liberalismului si culturii, si care apoi spre deriderea publicului cetitoriu spre asi sustiené si argumenta calumniile sale face comparatiu intre relatiile nóstre comune cu imperiulu lui Iuliu Cesare, Brutus, Patricii etc. etc. Scopulu pentru care m'amu decisu a re spunde D. Red. este acela ca nu voi, cá opiniunea publica se fia dusa in eróre prin asemenea pamfletu plinu de neadeveruri scrise nu de romanu brasioveanu, ca-ci nu potu admite se fia acela concetatianulu nostru, ci de siguru vreunu veneticu renvoitoriu, care avù cutesantia si necrusinarea a pretinde de a fi omu liberalu fara se aiba macaru bunulu simtiu a intielege, ca ori ce omu liberalu si onestu vorbesce si isi sustiene ideele si principiele sale la lumin'a sórelui, earu nu se ascunde la intonecrecu; si prin articule nesubscrise vine de calumnésa pe unu corpu intregu de ómeni betrani onorabili asemenandui si comparandui in teoriile sale seci cu cei din casta de ómeni corupti si imperiului romanu etc.

Noi romanii brasioveni, care de unu timpu indelungatu amu traitu unii cu alti in unire, fratie si dragoste fara esceptie de costume, fia francesu, turcescu séu romanescu si neamu administratu afacerile si averile nóstre comune dupa acelu sistemu vechiu, pe care acelu anonimu ilu iea in derisu intr'unu modu asia incatu se blaméza si desminte elu insusi, pentru ca maretiulu palatu alu museloru si alte edificiuri formate partea cea mai mare numai cu banii negutiatoriloru imbracati in haine francioseschi si romanesci si parte din bun'a loru administratie a fonduriloru nóstre si tóte dupa sistemu vechiu sunt si remanu ornamente, care vorbescu prin sine calomniatorului si care facu onóre intregii nóstre natiuni si sunt admirate de orice romanu. — Nu potu dar' avé locu comparatiunile si calumniile citate de acelu anonimu intre comerciantii nostri si acelea suita alui Cesare si cu acei venetieni Sebesieni de tagma anonimului calumniatoru.

Nu dóra D. Red., ca progresandu noi brasioveni cu sistema, cum eram constituiti pana acuma, am voitu vreunulu din noi a nu ne reforma dupa legea sinodala din 1864, ca-ci acésta o desminte érasi veritatea; — noi amu fostu cari am cerutu singuri dela Ese. S'a metropolitulu spre a ne constitui dupa reformele sinodale inainte chiaru de ce s'a tramisu circularile de organisare; — dare din nenorocire s'au straplantatu in muntii nostri nesce buruieni rele venetice, care nu potu cresce si prinde rarele venetice, care nu potu cresce si prinde rarele decini in aerulu curatu alu frumosiloru nostri muntii, si ne putendu ajunge dupa dorintiele loru de a stapini ei singuri pe ceilalti, au impedecatu ei insisi organisarea cerута de noi, dela Esc. S'a. — O asemenea buruiana o si acelu anonimu, care spre a ajunge la ascunsele sale dorintie vine a arunca discordia intre fii de o mama citandu exemple, care de care mai intortocate, care póte voru fi esistatu in alte secle la Brasiovu, ér' nu in timpulu presentu, dicandu, ca romanulu negutiatoru imbracatu in cu stumu natiunalu privesce pe romanu comerciantu ou portu francesu, nemtiescu etc. de grecu si Ddieu mai scie de ce, ba pana intru atatu e de orbitu acelu anonimu in catu uita, ca profesi'a si costumulu nu scimba limb'a si natiunalitatea nimurui, cea mai mare dovada, ca intre noi romanii brasioveni n'au esistatu nici odata acele teorii scalciate de separatismu prin costume si mai pucinu casta de aristocratia este, ca noi chiaru dupa sistem'a vechia avemu in midiuloculu nostru la administrati'a comuneloru nóstre averi romani onorabili imbracati in haine romanesci pe lunga ceilalti imbracati in haine francesci si aceste credu, ca vorbescu destulu de chiaru in contra sistemului despoticu, de care ne incrimineza anonimulu pamfletaru. — Ca-ci care din romanii brasioveni nu venerésa, candu vedu in palatulu museloru portretulu reposatului Lacea in costumu romanescu asiadiatu de negutiatori cu haine francioseschi, si care nu varsa o lacrima aducendusi aminte de nobletia sufletului acestui romanu ce avù pentru fundarea si sustienerea scóleloru. — Se afle inse publicula cetitoru, ce voiescu acei anonimi. — Dloru imbracati in mant'a liberalismului voru a se servi de a influintia alegerile cu acei cetatieni muncitori, cum ii numesce anonimulu, care pórta fraugia la spinare si care sunt unelte de intrebuintiatu intr'unu modu fórte usioru, o scie si o intielege ori-ce omu cu bunu simtiu, cu acestia voru Dloru se formedie la Brasiovu acea dorita si mentionata republica (nu in sensu politicu ci numai economicu) in a carei capu apoi se se aséde acei anonimi Bruti a la Neroni cá apoi scurtu timpu sesi realiséza nu numai dorintia de a esterminá in pustie pe betranii nostri Venerabili, carora le datorimu totu ce avemu, dar' chiaru e posibilu, ca in scurtu timpu acei Bruti ne potu transforma averea si edificiurile nóstre nationale in ruine, pe care apoi generatiunea viitóre se planga cu durere, precum planesre parintii nostri la mostenirea trecuta, ce primira din administrarea acelora cetatieni muncitori, cum ii numesce anonimulu si cu Brutii loru in frunte! Ca-ci ce voru Dloru preatinsii liberali si acuma mai multu séu mai pucinu, decatu a face pe comunisti, luandune administrarea averiloru sub libera loru manipulare. — Alle inse ori ce romanu, ca marulu acela de discordia aruncatu intre noi de atatea ori — si care nu au facutu nici unu efectu, nu va face nici acum — ca-ci noi uniti in cugete departe de a nu respecta pe toti onorabilii si bine meritatii barbati **independenti** ai natiunii nóstre, earu datorimu totu ce avemu, — ii vomu sustiené dar', cá pe nesce ornamente vrednice de imitatie si de respectu cá se ne servésca de modelu in conduit'a nóstra pe viitoru; ér' moto nostru va fi: Omeni onorabili, independenti la administrarea averii comune! — Spre liniscsea nóstra fratiósca vomu cauta cu tóta seriositatea a straplanta dintre noi acele buruieni rele si reutatióse si ale tramite la destinati'a loru. In fine, cine nu scie adi? — Scim si copii, ca suptu frumós'a manta a liberalismului prefacutu sunt ascunse cele mai despotice curse, de care noi brasioveni ne vomu feri.

Diamandi I. Manole, negutiatoru.

*) Ecsemplu viu este si in o parte din cuventarile dictate in Pest'a, care cu stralucitele loru sofisme aplicate fórte bine sunt in stare se'ti scótia din minte pe mai multe mii de ómeni de altminetrea intielepti. —

Clusiu 19 Aprile n. Unu advocatu din Pest'a anume Ge. Królowánszky (slavacu de natiune) lasà partea cea mai mare a frumósei sale averi prin testamentu pentru institute curatu maghiare, éra anume diece mii fior. v. a. ii testà pentru scopulu de a impedecá emigrarea secuiloru din Ardélu in Moldavo-Romani'a. Se prea intielege ca acésta fapta a repos. advocatu a produsu o intiparire fórte placuta la natiunea maghiaro-secuiésca; éra in „Kol. Közl." (vedi Nr. 45, 46, 47) se publica articuli inflacarati in favórea secuiloru; anume Redactorulu provóca din n o u pe natiunea maghiara si pe dist'a Ungariei, cá se faca orice va sci, se mai adauge la cele 10 mii inca de 100 ori atata (adica 1 milionu), se cumpere a f a r a din secuime mosii intinse, pe care se colonisese din secui, ér' in tierile romanesci se nu'i mai supere a esi*). De alta parte br. Blasius Orbán intr'unu ciclu de articuli arata, in ce mesura se imultiescu secuii, adica in 30 séu 40 ani numerulu loru se indoiesce, ér' anume in Cincu (Csik) in 147 ani locuitorii au cresoutu de o p t u o r i pe cati au fostu. De altmintrea scrierea dlui Orbán e nespusu de laudarósa.

De scirile acestea trebue se se bucure si politiile orasieloru moldavo-romanesci, caroru nu se póte crede cata tréba le dau secuii emigrati; éra anume in Bucuresci au ajunsu, in catu se batu ei intre sinesi cumplitu, éra mai de curendu totu in acea capitala au si omoritu pe doi connationali de ai loru in modu fiorosu (vedi „Romanulu" si alte diarie de acolo). —

*) Sunt mai multi ani, de candu unu oficialu secuiu pensionatu imi dicea in Clusiu: „Ce mai pecatu ei domnii nu dau afara pe acei romani trandavi din Campia (poshadt mezőségi oláhokat) si se aduca in locuiu loru secui." —

Manipularea cartii fonduarie in comitatulu Zarandu.

Cam in vér'a trecuta ni sosira in acestu comitatu 30 de individi spre a compune cartea fonduaria a acestui comitatu. Acesti domni afara de 3 séu 4 inei din acelu corpu **nu sciu neci unu cuventu romanesce**; deusi nu sunt in stare neci pane séu apa a cere dela romanu déca nu voru avé talmaciu, cuatata mai pucinu potu pricepe starea lucrului, candu se vesce vreo certa intra ómeni pentru schitiarea parceleloru, séu ori si ce alta neinvoire intre tostii iobagi si domni terestrali. Domnii conducatori au si midlocitu in unele locuri de li s'a datu din partea si pe contu comunei respective si cate unu talmaciu dintra soldatii licentiati (Urlauberi) carii talmaciu sciindu ca panea in limba maghiara se numesce kenyér, si apa vis — domnii loru sciindu érasi atata din cea romana — se vedi apoi amestecarea limbeloru . . . si acuratu confosie séu conducere voiam se dicu a operateloru fonduarie.

Mai incolo unii dintr'a cei domni conducatori, esaltati; si imbatati de . . . . visurile trufiei maghiare cu acarora penne voiescu a se imbraca cá odinióra corbulu intr'a paunului, pentruca afara de 2—3, toti sunt slavaci, crosti, jidovi si Domnidieu mai scie ca ce, — nu se rusinara oficiose a provoca pre judecinlu cercuale din Halmagiu oá acelasi judecoiu se impuna (?!) notariloru sei subordinati, cá acei notari se nu se mai folosésca in viitoriu in afacerile comunali de limb'a romana, ci singuru si eschisivu numai de cea legitima, recunoscuta si diplomatic'a maghiara (brrr! frr! n'a unio!)

Acestea anca tóte ar' mai trece pe de o parte si alta, dar' domniaoru cá se póta mai comodu forma cluburi unde apoi cu óre cari biztosi contesci in frunte se si póta versa veninulu loru celu batjocuritoriu asupra tuturoru romaniloru, carii nu consimtu cu principiulu loru de suprematie maghiara — se inquartirara de prin satele din giuru in opidulu Halmagiu cu pretiuri de quartiru catu de mari, sciindu, ca acelea nu se solvescu din buzunariulu dnialoru — ci dintr'a comuneloru respective; asemenea si cu lemnele de focu, — apoi decumva din partea comuneloru la tempulu seu nu se potu administra competintiele domniaoru — se apuca si fora de neci o sfiala batu la judii comunali; — pana ce, daca domnii conducatori, séan daca nu domniaoru, baremu autoritatile politice respective ar lua in considerare instructiunea inaltei locotiintie in asta privintia emanata: — atuncia de siguru nu numai mai multe ecsecussori sar fi incungiurata, dar' si comunele ar fi mai usio-

rate, de óre ce quartirulu si lemnele le au in natura si nu in relutu.

Se póte dóara, ca de cumva nu ar simpathisa unii dintre domnii amploiati cu acesti individi, atuncea domni-loru de siguru nu ar sta se sara din piele afara, si neci tempulu celu mai multu nu l'ar petrece in bentiuri: escesse si venaturi, ori au pasuri de arme si venatu ori nu, — ci ar' fini operatele loru fonduarie in $^1/_2$ tempulu care 'lu petrecu in „doloe far niente" prin Halmagiu, Baia de Crisiu, si Bradu, cu tóte ca in opidulu din urma domnii conducatori suntu dela ori si ce casa private eschisi pentru portarea loru — si apoi finindosi dmnia lor operatele s'ale mai de graba neci comunele nu ar' suferi atata greutate si spesele.

Precumu neci o regula fara esceptie, asie si in acestu corpu, nu toti dnii conducatorii sunt de unu calibru, pentruca unii si fórte pucini dintra denzii sunt cei mai solidi si morali barbati, carii singuri ne mai putendu suferi petulantiele unora consoci ai loru, — iau atatatu in cateva escesse la tribunalulu civile.

Ca aceste abusuri voru lua unu finitu, speramu numai atuncia, déca incliti'a autoritate comitatensa 'si va intórce ochii si atentiunea sua si asupra manipulariloru cartii fonduare din acestu comitatu. — Dela Vosdociu 15/4 1866.

plugariulu C. G. C.

Dela diet'a din Pest'a.

Siedinti'a casei de diosu din **21** Apr.

Prengrigirea neci odata nu póte se fia condamnabila, decatu numai inaintea celoru condamnabili pentru apucaturi sirete. Decursulu de pana acum alu casei de diosu si apucaturile ei facia cu total'a ignorare a natiunalitatiloru in espresiunile ambeloru adrese, cá cum complecsulu intregei Ungarii ar stá numai din natiunea maghiara, a sternitu cu dreptu cuventu o preingrigire in deputatii celorulalte natiunalitati si cu deosebire in deputatii natiunii romane, cá se se folosésca de tempuriu de ocasiunea de a incunginá ignorarea dreptului egalei indreptatiri natiunale din partea maioritatii dietei, inaintea carei numai ce e eschisivu maghiaru séu maghiaronu avù si pana acuma treecere si primire, si precum se vede 'si va tiené naravulu cu cunoscut'a s'a tenacitate, de candu esista. Copilulu arsu odata se teme de ori-ce focu. Deputatii romani in indreptatit'a loru solicitudine, cá nu cumva maghiarii se se indure a ignorá impartasirea natiunalitatiloru chiaru si la comisiunea proiectata pentru cestiunea natiunalitatiloru, dupa cum prescientiaseramu, in adeveru dedera in scrisu acum propunerea respectiva cá adausu la reportulu comisiunii delegate pentru forma:ea si organisarea comisiuniloru respective si a comisiunii pentru cestiunea natiunalitatiloru.

Propunerea romaniloru

e in traducere de cuprinsulu urmatoriu:

„Considerandu, ca cas'a in prim'a s'a adresa a dechiaratu, cumca la crearea legiloru privitórie la natiunalitati va observá principiale dreptatii si ale fratietatii;

„Considerandu mai departe, ca nationalitatile, cá totu atati factori esentiali si egali indreptatiti, sunt chiamate la egala conlucrare intru deslegarea acestei cestiuni, facemu propunerea:

„cá comisiunea ecsmitenda in privinti'a cestiunii natiunalitatiloru, amesuratu cu importanti'a causei, se se compuna cu respectare corespondiatória a natiunalitatiloru tierei si in proportiunea numerului loru.

Pest'a in 18 Apr. 1866.

Sigismundu Popoviciu, Florianu Varga, Petru Mihali, Antoniu Mocioni, Alecsandru Mocioni, Sigismundu Borlea, Georgiu Mocioni, Vincentiu Babesiu, Iosifu Hodosiu, Aureliu Maniu, Ioane Fauru, Sigismundu Popu, Aloisiu Vladu, Alecs. Romanu.

Nu se póte descrie, ce sensatiune neplacuta maioritatii dietei produse acésta propunere ecuitabila, si pe care ar fi trebuitu se o primésca cas'a cu aplausu sgomotosu spre restabilirea increderei catra bun'a credintia a maioritatii maghiare, déca nu intocma, celu pucinu cu apromisiune, ca se va lua privintia si nu se voru ignora natiunalitatile si la compunerea chiaru a cestiunei loru, cum se ignorara la compunerea celorulalte comisiuni. Dar' magna petis Phœbon! non est mortale quod optas!

Asia le trebue natiunalitatiloru, déca sanctiunésa prin usu limb'a maghiara, vorbiudu in dieta numai maghiaresce, cu tóte ca legile din 1848 inca nu sunt legi in totu obligatórie, ci voru fi numai dupa ce se voru revedé, déca si oum potu fi cá atari? Se fia vorbitu deputatii in limb'a natiunala, atunci negresitu, ca causa limbei ar fi fostu obiectulu primei urgentie. — Diu'a buna se vede de deminétia; si tocma de acesa noi splandamu multu vighitóri'a solicitudine a braviloru deputati romani, cari merita se le tramita comitentii fara amanare **adrese de aplaudari si incuviintiari,** cá se véda maioritatea dietei, ca romanii astépta cu incordare punerea in fapta a bucinatei indreptatiri egale natiunale, nu dupa conceptulu maghiaru, ci dupa pretensiunea vietii natiunale politice coegale, cu drepta perfectu coegalu de limba romana si in dieta, or' casu pessimo rehabilitarea limbei latine; ca altufeliu, numai orbulu nu vede, ca natiunalitatea nóstra e stinsa dupa form'a maghiara, — séu cum o mai diseramu, macelari'a dreptului nostru natiunalu politicu se afla in sinulu maioritatii dietei din Pest'a; cine nu crede, se pipaia cá Toma. —

Se vedemu decursulu desbaterilor.

Deák neasteptandu, cá romanii se-si spriginésca propunerea, se si scóla cá unu leu si dechiara: „Onorabil'a casa doresce cá cestiunea natiunalitatiloru se se regulese prin o lege si mai antaiu vre a esmite din mediulocu ei o comisiune spre a pregati unu proiectu de lege. Acést'a nu e lucru specialu alu singuriteloru natiunalitati, ci se tiene de tiér'a intrega (aplausu) si noi representamu aci nu natiunile singurite, ci noi toti representamu intrega tiéra „magyar hon" (asia e!). Constitutiunea (care? ceea ce nu se primesce de catra coróna fara revisiune?) nu da natiunalitatiloru singurite dreptulu de representatiune, ci numai civiloru tierei, civii ecclesiasi tieri, cari toti sunt membrii ecclesiasi natiuni politice (ad.ér' maghiar'a?! R.) (aplausu). Déca dara ne consultamu despre cestiunile natiunalitatiloru problem'a nu e acesa, cá natiunalitatile se tractese intre olalta cá partite contrari opuse, ci cá representanti si tierei se se nisuésca, a face ordonatiuni in interesulu patrei (aplausu sgomotosu) si in privinti'a acésta cu totii avemu asemenea oblegaminti si cu totii trebue se tienemu inaintea ochiloru acelesi privintie, — ad. privintiele dreptatii, ecuitatii, fratietatii si cele ale binelui patriei nóstre (aplausu sgomotosu).

Aceste idei ne-au condusu la adres'a nóstra (facuta numai in numele maghiariloru! R.) aceste pareri ne voru conduce si de aci incolo (sic!), dar' libertatea alegerii trebue se se pastrese nevatamata si increderea casei se nu cutese cineva a o legá (asia e!). Se presupune, ca cas'a in interesulu seu propriu (alu maioritatii? Te credemu R.) si prin urmare va alege astufeliu de membrii, car: cá membrii deosebiteloru natiunalitati cunoscu mai bine tóte acelea interese diferite, cari sunt demne de o mai mare privintia la lucrarea acelui proiectu de lege; e inse cu neputintia a vré se determinedi, cati membrii ar fi se se aléga din mediuloculu uneia séu alteia natiunalitati (de ce nu se face chisie, ca atunci sciu, ca ar fi o Ungari'a tare si mare? R.). Urm'a va alege, cumca nu m'am insielatu in presupunerea, ca cas'a la alegere nu va fi condusa neci de simtiemente dusmane neci de unilateralitate, dar' a tiermuri libertatea alegerii in astufeliu de modu eu tienu, ca nu e dreptu neci e ertatu si prin urmare nu primescu emendamentulu (aplause sgomotóse!)."

Dr. **Hodosiu** ica cuventulu si dice: Onorabila casa! Eu tienu cestiunea natiunalitatiloru de cea mai importanta, de cea mai ardiatória causa (nu ascultamu!) semnu de ecuitabilitate! R.) atatu de urgenta, in catu trebue se o punemu intr'unu sieru cu cestiunea causeloru comune, ma candu ar fi posibilu o asi ordonâ chiaru si inainte de resolvirea cestiunii acesteia.

Precum la resolvirea cestiunii causeloru comune tient'a de capetenia e aplanarea cu tronulu, asia la deslegarea cestiunii natiunalitatiloru aplanarea intre singuritele natiunalitati e tient'a cea de capetenia. Una cá si alta sunt asemené de importante in privinti'a tronului, a patriei si a locuitoriloru ei. Eu cugetu, ca pana candu cestiunea natiunalitatiloru nu se va regulá spre general'a multiamire a natiunalitatiloru locuitórie in tiér'a acést'a, pana atunci e eu totulu imposibila si general'a linistire a animeloru. Domniloru! Pana candu limb'a unei natiuni posede prerogativ'a legala, ér' celelalte natiunalitati in privirea uzarii limbeloru loru nu, chiaru prin neci o lege nu sunt assecurate, pana atunci nu póte esistá o multiumire generala si o pace; si acést'a totusi ar fi fórte de doritu. Simtiulu natiunalitatii se desvólta din ce in ce totu mai tare, asi'a se recunoscù chiaru si in prim'a adresa. La noi romanii simtiulu acest'a e atatu de vechiu, pe catu de vechia ne e si viéti'a; ma e si mai vechiu decatu tempulu acel'a, in care se dicea despre noi, ca „non tam pro vitae quam pro linguae incolumitate certasse videbantur" adeca: ca ne luptamu nu atatu pentru viéti'a, catu pentru securitatea limbei.

Nisuinti'a de a resolvi si regulá cestiunea natiunalitatiloru in tiér'a acést'a datésa mai cu deosebire dela an. 1848. Eu mi aduc aminte din an. 1849 de unele puncte cunoscute ale unui asia numitu Dragiviu privitórie la romani (in muntii apusani, de unde numai esi cu viéti'a, ou tóte ca erá romanu renegatu. R.) Acestea puncte inse se propusera fórte tardiu. Eu scriu, ca diet'a dela 1861 denumise o comisiune regnicolara, care compuse unu elaboratu despre natiunalitati; scriu, ca onorabilulu colega dep. Colomanu Tisza facuse o propunere respectiva tocma candu se desfacù diet'a din 1861. Inse Domniloru! tóte acestea elaborate, tóte acestea propuneri se facura numai in momentulu de pre urma (manier'a testamentaria a maghiarului, spre a'si poté bate joculu de credulitatea sinceritatii. — R.).

Nu sciu, catu va durá diet'a acést'a, inse stat'a tempu socotescu, ca avemu, catu se potemu resolvi cestiunea natiunalitatiloru. Inse Domniloru, aideti se o resolvimu cu totii, tóte partitele interesate in obiectulu acest'a; partita interessata inse e fiecare natiunalitate, partita interesata nu e numai o singura natiunalitate, ci tóte laolalta; se ne impartasimu dara cu tótele si intocma la prelucrarea unui operatu privitoriu la natiunalitati, — cá totu atati factori interesati in caus'a acést'a.

Eu nu consideru natiunalitatile cá parti intregitóre ale natiunii politice, ci cá parti intregitóre ale tierii; si din punctulu acesta de vedere sciu, ca ou toti nesuimu a sustiené patri'a si libertatea ei. Dar' credeti-me, Domnii mei! ca déca privimu in giurune, tiéra in pusetinea ei presenta, asia dicundu, struncinata si abnorma nu o potu tiené de altuceva, decatu de o ruina, care totusi are o base fórte duratóre si tare. Pe basea acésta legala vremu a dîdi o nóua patria, in care toti avemu locu, nu unulu preste altulu, ci unulu lunga altulu. Dati se inchiaiamu noi intre noi pace, se impacamu natiunalitatile, se damu fiscareia ceea ce e alu seu; inainte de tóte se le damu ceea ce e alu nostru si tiér'a va fi o anima, unu sufletu si patria comuna.

Eu sunt dar' pentru emendamentu, in puterea caruia doresou, cá natiunalitatile se se respectese dupa cuviinti'a.

Toth se dechiara in contra emendamentului, doresce, cá se fia representate natiunalitatile in comisiune, inse acésta se se otarésca mai antaiu in conferintia in privinti'a persónéloru. Increderea inse nu se póte stórce cu sil'a (cine astépta pana la sila, cu greu va secera incredere, pentruca increderea are natura de a fi prevenitóre, dara nu coditóre R.).

Babesiu justifica amendamentulu cu aceea, ca deputatii romani se ignorésa la alegerea comisiuniloru; esistinti'a romaniloru inse nu se póte nega, si la resolvarea cestiunii natiunalitati loru trebuie se se respectese; spre scopulu acesta s'a facutu si pretensiunea coprinsa in propositiunea facuta fara cá se vré a sterni neincredere.

Cas'a a dechiaratu, ca nu póte respecta increderea catra singuritii individi, ci si destoinici'a loru; si déca ea alegea romani in vr'o comisiune, acea inca nu era de cei mai fideli romani (desaprobare generale). Oratorulu se provóca mai incolo la impregiurarea, ca pe unii individi si natiunalitati magh., chiaru de si posedea increderea singuriteloru cercuri, séu chiaru a Mai. Sale, neci maghiarii nu'i considerara de maghiari buni; totu acestu casu vine acum inainte si la romani.

Deputatii romani stimésa pe unguri, cari posedu increderea natiunii, totusi pretindu si pentru sine reciprocitate si esta e intielesulu propusetiuni.

D. Gozdu amari lupt'a romaniloru incatva!

(Va urmá.)

Cronica esterna.

Bucuresci. Pentruce gubernulu provisoriu apelà la votulu tierii intregi?

Respunsu fórte interesantu de insemnatate istorica se da la acésta intrebare prin **actulu ministerialu** din 21/9 Aprile alu a. c., diu care causa îu si reproducemu aici:

Consiliulu de Ministri 9. Aprilie. Romanii

Dupa abdicarea fostului domnu Alecsandru Ioan I, guvernulu a crediutu ca este nevoia, ca este chiar bine cá, indata si fara a perde unu singur minut, se se determine caracterulu evenimenteloru de la 11—23 Fevruariu.

Era in datinele tierii, era in legea constitutiva a romaniei, cá Domnitorulu sa fie alesu de adunarea generala. Guvernulu dar a propusu corpuriloru legiuitóre suirea pe tronu a altetiei s'ale comitelui de Flandr'a care a si fostu alesu.

Erá de speratu ca unanimitatea corpuriloru legiuitóre si aclamarea entusiasta a natiunii intregi nu va mai da loc la nici un banuiala despre voinţ'a romaniloru d'a ramanea uniti si a pune pe tronulu Romaniei unu principe dintr'una din familiele domnitóre in Europa. Din nenorocire insa nu puturamu fi scutiti d'a nu ni se tagadui din nou sincer'a espresione a vointiei nationale, si intemeinduse pe sioptele unoru ómeni care cauta satisfacerea ambitiuniloru loru chiaru cu pretiulu vietii Romaniei, s'a disu ca corpurile legiuitóre constituite suptu guvernulu despoticu alu fostului domnu n'avéu nici autoritatea, nici competintia, n'avéau mandatu din partea natiunii d'a se pronuntia asupra unirii si principelui dintr'una din dinastiele domnitóre in occident; au adaosu inca ca romanii de dincóce si mai cu osebire cei de dincolo de Milcov, osteniti, scarbiti de viatia, voru sa se sinucida, sa atitie patri'a loru, adica ca voru separatismulu.

Prin refusulu altetiei séle comitelui de Flandra, natiunea fu pusa in positiune d'a se pronuntia din nou in privintia destinariloru séle. Acei inse, cari n'au altu midilocu d'a se distinge de catu facunduse ciocli Romanilei, incepura a sioptì, a siuera, ca pentru a dobendi ua espresiune mai sincera a vointiei romaniloru se se convóce doue adunari, una in Iasi s'alta in Bucuresci. Guvernulu a crediutu o'ar fi fostu ua tradare din partei se primésca acésta sfisiare, se dé elu insusi ua lovire de mórte actului in care natiunea a concentratu de secli aspirarile séle si pentru implinirea carora romanii au depusu in timpu de 10 ani tóta activitatea loru. La cine inse guvernulu trebuia s'apele spre a face se inceteze veduvi'a tronului? La fost'a Camera? Dara inimicii nostrii i tagaduiau autoritatea si competintia, si suntemu nevoiti a marturisi ca multe din puterile garanti aveau acceasi opiniune in privintia corpuriloru legiuitórie constituite subt fostulu Domnu. Acestu discreditu de care era lovita fosta camera a fostu una din causele care a determinatu pe guvernu s'o dissolve si se convóce ua constituanta.

In lipsa Camerei trebuia óre s'asceptamu intrunirea si constituirea nouei adunari spre a chipzui si otari despre incetarea vacantiei tronului? Eveuimentele din Iasi venira din nenorocire, si dovedira catu acea vacantia turbà ambitunile si incuragia uneltirile vrasmasiloru patriei nóstre. Si'apoi, viitórea Camera n'ar fi fostu pusa ca insasi in banueala de cei cari nu se smereau nici chiaru in faci'a celoru sante, de cei cari cutésa a face din carj'a archipastoresca una arma ucidatóre, si care mergu pan'a se incercá a si potoli setea ambitiunii cu sangele fratiloru loru? N'ar fi disu ei din nou, ca camer'a la Bucuresci a fostu sugromata de opresiunea poporului din capitala si ca a votatu suptu amenintiarea baionetelor! Spre a nimici tóte aceste preteste, guvernulu a facutu apelu deadreptulu la natiune; printr'unu plebiscitu a pusu in positiune se'si exprime voinţ'a deadreptulu, éra nu prin delegati.

Spre a potea, printr'unu singuru fapta, se dovedésca, ca réu'a credintia a celoru cari cereau doue camere osebite suptu pretestu de a nu se esercitá asupra adunarei opresiunea puterei centrale, guvernulu a convocatu natiunea, nu in doue camere, ci in 4000 de colegiuri care de care mai departiate de ori ce centru; nimene nu mai pote sustiené, ca unu guvernu, si inca provisoriu, a pututu in 4—5 dile, in midiloculu celei mai absolute libertati de tiparu si de intrunire, se inriurese in 4000 de comune, si se inriurese astfelu in catu peste 700,000 de romani, se votese toti pentru, si fara nici una protestatiune.

Guvernulu actuale, de si provisoriu, a suspensu chiaru acele legi ce guvernele cele stabile se dicu a-dese silite a le mantiene spre a asiçurá ordinea. Elu a datu cea mai absoluta libertate a intrunirileru; elu a mersu pana a primi intrunirile in pietiele publice; si in Bucuresci, intr'una intrunire de 20,000 de ómeni, nu s'a redicatu una singura voce contra unirei s'a principelui strainu. In Iasi, in midilocului celei mai agere conspiratiuni urdita de voitorii de reu a nationalitatei romane, libertatea intrunireloru fù data in tóta deplinitatea: proclamatiuni de revolta fura tiparite si respandite cu profusiune, si guvernulu n'a adusu cea mai mica pedica propagandei antiunioniste si chiaru anti-nationale. Resc6'a in sfarsitu si arata cu armele in mana, una mana de soldati si in cate-va minute fù de ajunsu spre a o risipi, si Iasii intregi cá si tóta Moldavi'a aclama si subscrise in unanimitate unirea cu Domnitoriulu ei Carolu I.

Aceste sunt fapte, cari vorbescu prin ele insele si cari s'au petrecutu tóte in faci'a natiunei intregi s'a representanitoru tutoru puteriloru garanti. Nu mai este dar' nimenui cu putintia a negá astadi unanim'a vointia a natiunei pentru unire si pentru unu Domnu din un'a din familiele Domnitóre in Europ'a.

Acésta otarirere a natiunii, fiindu acum unu fapta indeplinitu si constatatu in lumin'a cea mare, in cea mai deplina libertate si in faci'a Europei intregi, guvernulu are o alta datorie sacra de implinitu: aceea de a face cunoscutu ca de acum este datoru a opri tóte intrigile ce provinu din ambitiuni si cugetari criminale. Natiunea s'a pronunciatu din nou si in cea mai deplina libertate pentru unire si si-a alesu dreptu Domnitoru alu ei, pe Carolu I.

De acum déra, ori cine se va incercá a lucrá in contra vointiei esprese de natiune, guvernulu are si dreptulu si datoria alu urmari cá unélta a vrajmasiloru tierei, cá conspiratóre contra vointiei si a esistintiei nóstre nationale, si pe lunga stigmatisarea din partea natiunii, legea ce este scutulu ori carei societati, va fi aplicata in tóta vigórea si santiena'a ei. Voinţ'a poporului este voinţ'a lui Ddieu. Poporulu a vorbitu, legea si poporulu va apará Romani'a, ca-ci elu voiesce, cá ea se fia, si va fi.

Ion Ghica, Maior D. Leca, C. A. Rosetti, Dimitrie Ghica, Mavrogheni, I. C. Cantacuzino.

— Bratianu si Dr. Davila au plecatu la Domnulu Carolu I. Altfelu bine, pace. —

Novissimu. Burs'a Vienei cadiù in terore panica, audiendu, ca pregatirile de resbelu se intetiescu, ca acum chiaru si facultatii (Urlauberi) se conchiama, si ca in Itali'a se face acésta cu tóta iutial'a si repedinea; ma in Veneti'a se fi si navalitu volontirii italieni, ér' in Rovigo se fia facutu incercare de atacu. Birourile de voluntari sunt fórte dese, garibaldianii si organisésa la graniti'a austriaca, Garibaldi fù in Florenti'a la regele, de unde se duse ér' la Caprera. Itali'a e intielésa cu Franci'a, care i a spromisu, ca nu va concede supunerea neci unei palme de pamentu italianu. Militi'a Italiei se concentra la riulu Padu si lucrulu e seriosu. Arch. Albrecht a calatoritu la Verona.

In Boemi'a inca se astépta — din partea prusieniloru, cari se afla concentrati, cá si austriacii de astalalta parte; totus se speréa compunere pe cale pacinita, ca consiliulu Austriei de a desarma deodata l'a primitu Prusi'a; depesia din 23 a Prusiei primesce acésta propunere.

Balneologicu. D. Dr. Ferd. Otrobanu ne comunica urmatoriele: dela comitetulu administrativu alu bailoru dela Tusnad, cari de mai multi ani s'au facutu placute atatu prin apele minerale cele pline de potere vindicatória, catu si prin positiunea cea romantica, ni s'a facutu imbucuratórea acire, ca acestu locu de cura este pusu in stare de a dá p. t. óspeti in anulu acest'a multe avantagiuri, de care pone acuma a fostu lips'a cea mai mare.

S'au ridicatu mai multe edificia mai mari cu odai de locuita bine mobilate, asia in catu in estu anu se voru poté adaposti celu pucinu cu vr'o 100 de partide mai multe decatu in anii trecuti.

Acurat'a analisa a celoru nóue isvore ale Tusnadului facuta prin marinimos'a jertfire si mare spese ale civilui din Svitier'a D. Heinrich Moser, si esaminata prin universitatea de la Zürich se va publicá in celu mai scurtu timpu spre intrebuintiarea scientifico practica.

Basinulu principalu s'a claditu cu totulu de nou, s'a largitu amesuratu scopului, si s'a separatu in despartiamente pentru barbati si pentru femei asia, incatu se potu scaldá ambele secse in despartimentele proprie ne impedicati in ori ce tempu. — Afara de aceast'a s'a mai facutu o scalda mare, in carea se voru potea scaldá fora plata poporulu si servitorii.

S'a implinitu si dorinti'a cea de atatu tempu semtita prin acea, ca in intregu tempulu sieso-nului va locui, amesuratu contractului, in loculu de cura unu Medicu cu o apoteca cá Doctoru alu scaldei, — precumu si prin acea, ca s'a facutu pentru fiitoru o comunicatiune postale dela bai in tóte directiunile de 4 ori pe septemana.

Contribuiri pentru ajutorirea ardelenilloru de pe Campia cercetati de fómete.

(Capetu.)

Vasiliu Ratiu, preposítu 10 fl., Constantinu Alutanu, canonicu 10 fl., Constantinu Papfalvi canonicu 10 fl., Ioane Fekete Negrutiu, canonicu 10 fl., Gregoriu Mihali, canonicu 10 fl., Elia Vlassa canonicu 10 fl., Ioane Chirila, canonicu 10 fl, profesorii: Iosifu Tartia 1 fl, I. M. Moldovanu 2 fl., Alecs. M. Micu 1 fl., Ioane Albani, superiore monastirei Santei Treime 1 fl., profesorii: Ioane Vhasu 1 fl., Ioane Capucsanu 1 fl., Georgiu Ratiu 1 fl, Gavrila Popu 1 fl., Ioane Balintu 1 fl., Teodoru Deacu, v. rectoru 5 fl., Dr. I. Bobu, prof. 3 fl., Ladislau Popa, postumaistru 2 fl., Mih. Tipografu, negut. 1 fl., Beniaminu Fülep 1 fl., Daniel Mihály 1 fl., Székely Dénes 50 cr., Stefanu Manfi, notariu 2 fl., Alimpiu Blasianu, profesoru 1 fl., Nicolau Barbu, asesoru 1 fl.

In sum'a 296 fl. 50 cr. v. a.

Nr. 151. 2—2

Publicatiune.

Din partea oficiolatului districtului Nasendu se aduce la publica cunoscintia, cumca scaldele minerale din Santu-Georgiu, cu care 'su impreunate:

a) siese odai de scaldatu in apa calda provediute cu cadi si mobilii,

b) 2 basene cu apa rece, unulu pentru secsulu barbatescu, altulu pentru secsulu fromosu, in cari curge apa minerale neincetatu,

c) ospataria cu 2 odai mari, o sala, cocna, camara si celariu,

d) unu siopronu mare pentru carra,

e) loculu de pre lunga borcutu incongiuratu cu muri de pétra, — se voru da pe saisonulu anului curentu in arenda cu licitatiune publica, care se va tiené in 11 Maiu 1866 in cancelari'a opidului Santu-Georgiu.

La acesa se invita intreprindietorii cu acea observare, ca inca pana a nu se incepe licitatiunea au se depuna unu vadiu de 35 fl. v. a. la mana comisiunei licitatóre.

Conditiunile licitatiunei se potu aicea in órele cancelariei vedé.

Oferte timbrate si sigilate provediute cu vadiulu prescrisu se potu asterne acestui oficiolatu pana la 10 Maiu 1866.

Nasendu 4 Aprile 1866.

Dela oficiolatulu districtualu.

Apa minerala de Tür.

In Blasiu la subscrisii este depositu generalu de apa de Tür, si primescu comisioni despre acésta in totu tempulu.

Totu odata facu cunoscutu onor. publicu, ca banii pentru apa de Tür sinoguru numai la dinsii sunt a se adresa.

Pretiurile loco Blasiu:

100 sticle pline, astupate, provediute cu capsule de plumbu si cu vignete . . . . . fl. 14.—
1 lada góla, pentru 50 sticle (pachetaria gratis) fl. 1.50
1 „ „ „ 25 „ „ „ fl. —.85
pentru implerea unei sticle la isvoru . . fl. —.2

Blasiu 12 Aprile 1866.

1—3 **Beniaminu Fülep & Comp.**

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui
JOANNE GÖTT.